

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Цветелина Илиянова Борисова-Папанчева, д.м.

**Медицински Университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“-Варна, Факултет по
дентална медицина, Катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“**

член на научно жури, включена със заповед No P-109-13 / 12.01.2018 г. на Ректора на МУ-
Варна.

Относно : Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по докторска програма „Детска стоматология“, професионално направление 7.2.
Стоматология, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

**Тема: “ Влияние на някои хомеопатични средства като фактор в системата за оценка
на риска от развитие на кариозен процес“**

Автор: Д-р Антония Пламенова Помакова, асистент във Висше училище, Медицински
Университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“- Варна, Факултет по дентална медицина,
Катедра по Детска дентална медицина

Научен ръководител: Доц. Д-р Наталия Гатева, дм., Медицински Университет-София

Биографични данни за докторанта

Д-р Антония Пламенова Помакова е родена през 1987 година в град София. Основното си образование завършва в немска езикова гимназия в град Варна през 2006 година. Висшето си образование по Дентална медицина получава към Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ в град Варна през 2012 година. След успешно положен държавен изпит д-р Помакова е с призната специалност по Детска дентална медицина от 2018 година. От 2012 година е хоноруван асистент към катедра Детска дентална медицина към ФДМ-Варна, а от 2013 – редовен асистент към същата катедра. Преподава на студенти от втори до пети курс българо- и англоезично обучение по дисциплините Пропедевтика на детската дентална медицина, Профилактика и Клиника на детската дентална медицина. Владее английски, немски и руски език.

Представеният ми за становище дисертационен труд съдържа 195 стандартни страници и е онагледен с 51 таблици, 17 диаграми, 12 фигури и 21 приложения. Библиографията се състои от 363 източника, от които 10 на кирилица и 353 на латиница. Въпреки големия брой цитирани автори – български и чуждестранни, прави впечатление липсата на връзка с проблемите, засегнати в дисертацията на голяма част от тях (5,7,47,50,57,58,78,82, 96,107,128,130,136,137,140,143,144,146,149,152,156,170,177,195,244,247,254,257,269,288,313,324,357). Дисертационният труд включва увод, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, обобщение и изводи, приноси и библиография и приложения, и отговаря на нормативно установените изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Представеният автореферат отразява структурата на дисертацията и най-важните резултати и приноси. Резултатите от проведеното проучване са отразени в списък от 3 публикации, в които д-р Помакова е първи автор. Това доказва, че изследванията са дело на автора.

Актуалност на темата

Установено е, че в хомеопатичните лекарствени средства се съдържат захари и киселини. Приемът им е специфичен и налага честото им многократно използване, между отделните хранения, като е противопоказана съвместната употреба на флуорни пасти. Масовото им и постоянно използване, съпроводено с липсата на информираност на родителите за наличието на прости захари в тези лекарства и връзката им с повишен риск за развитие на кариозен процес, представлява потенциален риск за оралното здраве на децата. Едновременно с това се подценява ролята на хомеопатичните медикаменти или напълно липсва информираност и на медицинските специалисти за възможните рискове, които този тип медикаменти биха могли да имат, по отношение на здравето на зъбните структури, особено в детска възраст.

Въведението ни насочва към проблема. Установява се, че липсва информираност по темата както у родителите, така и в голяма част от медицинските специалисти за повишения риск

от развитие на зъбен кариес и увреждане на твърдите зъбни тъкани при децата след прием на тези средства.

Целта на дисертационния труд е: Проучване ролята на някои хомеопатични лекарствени препарати като рисков фактор за възникването на кариозен процес при деца. За постигането на поставената цел са формулирани седем задачи.

Поставени са 7 задачи, чрез които е проведено проучването. Притеснение буди задача 5, в която са изследвани възрастни, а не деца. Считам за неуместно съпоставянето на слюнката при деца и възрастни, която е с различен състав и се влияе от много допълнителни фактори – начин на живот, придружаващи заболявания, прием на различни медикаменти и др. По този начин се обезсмислят и резултатите получени по тази задача.

Материал и методи:

Обект на анкетното проучване са: 403 специалисти, от които 203 лекари - педиатри, общопрактикуващи лекари, хомеопати и 200 лекари по дентална медицина, практикуващи на територията на няколко града в България (Варна, Добрич и София); и 884 родители на децата, включени в изследването.

Обект на клиничното изследване: За сформирание на съответните групи деца са прегледани общо 884 деца на възраст 3-9 год. От тях са подбрани 600 деца: 150 здрави и общо 450 често боледуващи, подложени на различен вид лечение - конвенционално, хомеопатично, комбинирано. В изследването са включени 18 здрави студенти-доброволци, на възраст 22-26 год. и 25 доброволци-деца, на възраст 5-9 год. (част от прегледаните 600 деца). Децата, включени в изследването, са подбрани с ясно формулирани критерии.

Обект на експерименталното проучване са три най-често използвани хомеопатични лекарствени средства в детска възраст – комбиниран вискозен хомеопатичен сироп против кашлица; хомеопатичен препарат - гранули на основата на лайка, използван като противовъзпалително средство и при пробив на зъби; хомеопатичен комбиниран препарат под формата на пилули, използван при грипни състояния. Като препоръка бих добавила да

се конкретизират точно лекарствените средства, които са приложени, защото в противен случай не става ясно какво точно влиза в това проучване. В цялата дисертация не се посочва нито един конкретен медикамент, а се изследват различни по вид ефекти върху dft-индекс, рН на зъбна плака, без да се идентифицира видът на хомеопатичния медикамент.

Резултатите и обсъждането са придружени с таблици и диаграми. Използван е богат набор от статистически методи: дисперсионен, вариационен, корелационен и сравнителен анализ. **Изводите** съответстват на получените резултати.

Самооценката на **приносите** във връзка с дисертационния труд включва 7 приноса с оригинален и 3 приноса с потвърдителен характер.

Приноси с потвърдителен характер:

1. Чрез получените резултатите от клиничните изследвания за спад на рН на слюнка и зъбна плака след прием на хомеопатични медикаменти, често под критичната стойност от 5.5 и задържането му за дълъг период от време в тези граници, ние потвърдихме и допринесохме в тази област към световния научен опит.
2. Чрез лабораторни изследвания установихме ниското ендогенно рН и висока титруема киселинност на няколко от често използваните хомеопатични медикаменти, като потвърдихме, че по тези показатели те не се различават от конвенционалните педиатрични медикаменти.
3. Сравнихме денталния статус на здрави деца и такива, подложени на чест прием на различни видове медикаменти и потвърдихме високата кариозност на често боледуващите деца, особено при деца, подложени на хомеопатичен тип терапия.

Приноси с оригинален характер:

1. За първи път у нас проучихме разпространението на хомеопатично лечение сред деца във Варненска област.

2. За първи път у нас проучихме информираността на родители от Варненска област, на медици и лекари по дентална медицина от няколко области в България относно състава и действието на хомеопатичните медикаменти в устната кухина, както и нагласата им към нуждата от профилактични мерки при приложението на такива.
3. Принос с научно-приложен характер е и разработения и приложен от нас валидиран лабораторен метод за оценка на рН и свободни киселини в хомеопатични медикаменти.
4. Ефективността на създадения и приложен от нас комплекс от профилактични мерки при често боледуващи деца на хомеопатично и смесено лечение е доказана в клинично приложена програма с продължителност 18 месеца.
5. Разработихме и приложихме комплекс от оригинални превантивни препоръки за често боледуващи деца прилагащи хомеопатично лечение.
6. Разработихме алгоритъм за родителите за профилактика на деца, прилагащи хомеопатични медикаменти.
7. Определихме, че ХЛП имат кисела природа поради ниско ендогенно рН и висока титруема киселинност. В допълнение на захарното им съдържание това ги поставя сред факторите, определящи риска от развитие на кариозен процес.

Принос No 2 с оригинален характер е без особена стойност към поставената в изследването цел. Прави впечатление, че два от приносите (5,6) с оригинален характер съдържат алгоритъм, който не се различава от прилаганият такъв при деца с висок кариес риск. Това подлага на съмнение тяхната оригиналност. Към принос No7 с оригинален характер можем да добавим и че киселата природа не може да се свърже с характеристиката на ХПЛ. Липсва изследване на продукти със същия захарен носител, но без хомеопатичен характер.

В приложената от дисертанта д-р Помакова документация не се откриват пропуски. Тя отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научните степени и заемане на академични длъжности във Факултет по дентална медицина, Медицински Университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ - Варна.

В заключение: Дисертационният труд на д-р Антония Помакова:“ Влияние на някои хомеопатични средства като фактор в системата за оценка на риска от развитие на кариозен процес“ е собствен принос към науката. Той отговаря на качествените и количествените критерии за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

03.04.2018 г.

Варна

Изготвил становището:

(Доц. д-р Цветелина Борисова-Папанчева, дм)

